

CONDITIEBEPALING VOOR GLAS

Algemeen	Goed	Redelijk	Slecht	Zeer slecht
<p>Chemisch</p> <p>-bulkglas -decoratie -restauratie</p>	<p>Chemisch stabiel</p> <p>bv. Gezond glas en geen tekenen van verval.</p>	<p>Chemisch stabiel</p> <p>bv. De glasscherven zijn chemisch stabiel en er zijn geen tekenen van glasziekte.</p> <p>Hou er rekening mee dat een glas corrosiekorsten of materiaalverlies kan bevatten uit het verleden, maar vanaf de nulmeting in de gunstige bewaaromgeving niet meer verder is gedegradeerd en dus vanaf dan wel chemisch stabiel is.</p>	<p>Chemisch waarschijnlijk onstabiel</p> <p>Passieve of actieve conservatie is nodig om de bewaring op lange termijn te kunnen garanderen.</p> <p>bv. De oude restauraties zijn chemisch onstabiel en kunnen op lange termijn schade veroorzaken aan het glasobject.</p> <p>De omgeving moet aangepast worden om bewaring op lange termijn te kunnen garanderen.</p> <p>bv. Er zijn eerste tekenen van glasziekte aanwezig, zoals het dof uitslaan, slijmerig aanvoelen, tekenen van materiaalverlies, eerste kleine barstjes ...</p>	<p>Chemisch onstabiel</p> <p>Nood aan snelle interventie, anders overlevingskansen op korte termijn zeer gering.</p> <p>bv. De oude restauraties zijn chemisch onstabiel en brengen schade aan het object, waardoor de bewaring op korte termijn gering wordt.</p> <p>bv. Glas in een verder stadium van glasziekte, glas versuikerd en structureel dus ook helemaal niet meer stabiel.</p>

<p>Mechanisch/structureel</p> <ul style="list-style-type: none"> - bulkglas - decoratie - restauratie 	<p>Structureel stabiel en dus voldoende stevig om te hanteren, in bruikleen te gaan enz.</p>	<p>Te fragiel om veelvuldig te hanteren.</p> <p>bv. Een structurele aanvulling of een ondersteuning is nodig voor transport of tentoonstelling doordat het object vele grote lacunes heeft.</p> <p>bv. Oude restauratie heeft een grote kans op falen en houdt een risico in indien ze niet vervangen wordt.</p>	<p>Het glas zelf is onstabiel en heeft lokaal structurele instabiliteit.</p> <p>bv. Een oude restauratie faalt, scherven komen los, object stuikt ineen. Deze structurele instabiliteiten zijn nog herstelbaar.</p>	<p>Structureel in grote mate aangetast.</p> <p>Het glas kan niet meer gehanteerd worden zonder bijkomende schade aan te richten.</p> <p>bv. Vanwege sterke corrosievorming en een later stadium van <i>crizzling</i> niet meer hanteerbaar en niet meer herstelbaar zodat het terug gehanteerd zou kunnen worden. In het stadium gekomen waarbij hanteren afgeraden wordt.</p>
<p>Esthetisch/ leesbaarheid 'begrijpbaarheid'</p> <ul style="list-style-type: none"> - bulkglas - decoratie - restauratie 	<p>Dit zijn glasvoorwerpen die geen verdere restauratie vereisen ten gevolge van hun functie (voldoende 'begrijpbaar' voor tentoonstellingen of als studieobject).</p> <p>bv. Het object is op enkele lacunes na zo goed als compleet, maar het is nog steeds zeer duidelijk wat het glazen voorwerp moet voorstellen. Het doet ook niets af aan de uitstraling van het object.</p>	<p>Glasobject duidelijk leesbaar, geen restauratie nodig. Wel is het object minder aantrekkelijk op puur esthetisch vlak.</p> <p>vb. Het glasobject vertoont corrosievorming of vlekken, maar het object is voldoende compleet en hierdoor duidelijk leesbaar.</p>	<p>Ten gevolge van hun functie vereisen deze voorwerpen verdere conservatie- of restauratie-ingrepen of herstellingen van oude restauraties.</p> <p>bv. Sterk verkleurde aanvullingen die alle aandacht trekken en de leesbaarheid doen afnemen.</p> <p>bv. Net niet voldoende duidelijk welke functie dit object had: was het een deel van een kan of een drinkglas? Dankzij een kleine ingreep kan dit wel duidelijk gemaakt worden.</p>	<p>Object is niet begrijpbaar zonder een restauratie.</p> <p>Altijd de vraag stellen of dit echt nodig is! Misschien een interessant studieobject op zich. Altijd in het oog houden wat het doel is van het object. Zie bij puntjes onder de tabel.</p> <p>bv. De oude restauraties zijn zeer storend, waardoor de leesbaarheid zo goed als nihil is.</p>
<p>Bewaaromstandigheden: klimaat</p> <ul style="list-style-type: none"> -bulkglas -decoratie -restauratie 	<p>Klimatologisch gunstige omgeving</p>	<p>Klimatologisch gunstige omgeving</p>	<p>Klimatologisch ongunstige omgeving en houdt risico's in.</p> <p>bv. Mogelijk risico op fysische spanningen door slechte locatie, indien te kort bij een hittebron, rechtstreeks invallend zonlicht ...</p> <p>bv. Te veel blootstelling aan licht en risico op snelle verkleuring van retouches bij aanvullingen.</p>	<p>Klimatologische omgeving en hierdoor al duidelijk schade aanwezig op het object.</p> <p>bv. Oude bescherm-lagen die in ongunstige klimatologische omgeving anders gaan werken dan het voorwerp zelf en hierdoor het oppervlak mee lostrekken.</p> <p>bv. Duidelijke tekenen van glasziekte als <i>crizzling</i> of traanglas door ongunstige RV omgeving.</p>

Bewaaromstandigheden: standplaats	Een gunstige standplaats.	Object staat veilig en correct op zijn standplaats. Ongunstig door zeer moeilijk bereikbare plaats, waardoor verplaatsen een risico wordt. bv. Glazen staan te dicht bij elkaar, waardoor het zeer moeilijk is om er eentje tussen uit te halen.	Ongunstige verpakking, ongunstige ondersteuning en/of onveilige standplaats. bv. Glazen staan/liggen niet stabiel in de lade, waardoor kans op glasbreuk ontstaat.	Reeds duidelijk zichtbare schade aan het object door de risicovolle omgeving waarin het zich bevindt. bv. Eerder al waterschade gehad doordat het op de grond staat. bv. Condensvorming in een gesloten fles doordat het object zijdelings ligt met stop en zich bevindt in een klimatologisch ongunstige omgeving.
--	---------------------------	--	---	---

Schadebeelden (termen voor het beschrijven van schade) en hun oorzaak

Buiten de schadebeelden, worden ook de oorzaken van deze schadebeelden opgesomd (waar ligt het probleem?). In depots zijn soms ook archeologische objecten aanwezig, waardoor het interessant is om te weten welke schadebeelden in de bodem voorkomen, en welke na de opgraving. Want een glas kan sterk gecorrodeerd zijn door de ongunstige omgeving in de grond, maar kan al jarenlang stabiel in een gunstige omgeving bewaard zijn en dus stabiel zijn.

Schadebeelden	Oorzaken	In de bodem/na opgraving in het depot (voor archeologisch glas)
Dofheid, irisatie, laminieren, verpoederen, verkrumelen, craqueleren	Uitloging van bestanddelen en uitdroging Schommelingen luchtvochtigheid	In de bodem en na opgraving kan dit fenomeen zich voordoen. Na opgraving.
Laminieren, verpoederen, verkrumelen, wit uitslaan	Zouten	In de bodem en na opgraving kan dit fenomeen zich voordoen.
Concreties	Onoplosbare zouten	In de bodem en na opgraving kan dit fenomeen zich voordoen.
Verkleuringen	Inwerking omgeving Luchtvervuiling Licht	In de bodem en na opgraving kan dit voorkomen, maar in veel mindere mate. Na opgraving, vooral door aanwezigheid buiten (denk aan glasramen). Na opgraving.
Loskomen oude restauraties (falen van lijmen)	Schommelingen of ongunstige temperatuur en luchtvochtigheid, licht	Na opgraving.
Afsluiten, schuren, krassen	Ongeschikte verpakking, verkeerd hanteren, ongeschikte staanplaats ...	Na opgraving.

EEN BIJDRAGE VAN
Julie Lambrechts

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Olga van Oost, FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, Priemstraat 51, 1000 Brussel

Brussel, september 2020

ERFGOEDWIJZER

Deze bijdrage is een onderdeel van FARO's Erfgoedwijzer, een online platform boordevol praktijkkennis, kunde en inzichten over cultureel erfgoed. Tal van handige modules, praktische tools en tips bieden u informatie en inspiratie bij uw dagelijkse cultureel-erfgoedpraktijk.

Meer info: www.erfgoedwijzer.be

Dit werk is gelicenseerd onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Unported licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0> om een kopie te zien van de licentie.